Περί του μη εκπειράζειν τον Θεόν

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 29 Μαρτίου, 2021

1.

Παναγ. Τρεμπέλα,
Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον,
ἐκδ. «Ο ΣΩΤΗΡ», Ἀθῆναι 1995, σελ. 153-154

«***Οὐ δεῖ εἰς προφανεῖς κινδύνους ἐμβάλλειν τινὰ ἑαυτὸν δοκιμάζοντα εἰ βοηθήσει αὐτῷ ὁ Θεός***» (γράφει ὁ Θεοφύλακτος).
«*Οὐ γὰρ τοῖς πειράζουσι χαρίζεται ὁ Θεὸς τὰς ἐπικουρίας, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. Οὐ γὰρ ἐπειδὴ φειδοῦς ἡμᾶς ἀξιοῖ, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐπιδεικτιᾷν ὀφείλομεν. Πρὸς τούτοις οὐδέποτε Χριστὸς τοῖς πειράζουσιν αὐτὸν ἐδίδου σημεῖον· Γενεὰ γάρ, φησί, πονηρὰ σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ. Τοῦτο καὶ νῦν ἀκουέτω πειράζων ὁ Σατανᾶς*» (γράφει ὁ ἅγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας).
Ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ ἑπομένη παρατήρησις: Ὁ Κύριος χρησιμοποιεῖ ἐνταῦθα τὸ Δευτ. ς΄ 16: «*Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ὃν τρόπον ἐξεπειράσατε ἐν τῷ πειρασμῷ*». Ὅταν τις ἐπιθυμῇ νέον σημεῖον πρὸς ἀπόδειξιν θείας ἀποκαλύψεως, καθ᾽ ὃν χρόνον ἐδόθησαν ἤδη εἰς αὐτὸν ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις τῆς περὶ αὐτοῦ προνοίας τοῦ Θεοῦ, ἐκπειράζει τὸν Θεόν. Οὕτω καὶ οἱ Ἰσραηλῖται εἶπον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅταν ἐπείρασαν τὸν Θεόν: Ἔδωκεν ἡμῖν ὕδωρ ἐκ πέτρας. Μὴ καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι ἡμῖν; Καὶ ὁ Χριστὸς ἤδη παρόμοιόν τι θὰ ἔλεγεν, ἐκπειράζων τὸν Πατέρα του: Ἀπέδειξεν ὅτι εἶμαι πράγματι ὁ Υἱός Του διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πνεύματός Του ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ τῆς ἀμέσου μαρτυρίας του διὰ τῆς ἐνεχθείσης ἐκεῖ φωνῆς. Καὶ τὸ σημεῖον αὐτὸ ἦτο πολὺ μεγαλύτερον. Ἀλλ᾽ ἆρά γε δύναται καὶ τώρα νὰ διατάξῃ τοὺς ἀγγέλους του, ὅπως μὲ σηκώσουν εἰς τὰς χεῖράς των, τοῦθ᾽ ὅπερ εἶναι σημεῖον μικρότερον.

————

2.

Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία [Θ.Η.Ε.]
τόμ.10, σελ. 252-253

Ἐκτὸς τῶν ἐσωτερικῶν πειρασμῶν ὑπάρχουν καὶ ἄλλου τινὸς εἴδους πειρασμοί, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύει ἡ ἐντολὴ «*οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου*»

(Δευτερ. ς΄ 16). Ἐκπειράζειν τὸν Θεόν σημαίνει τὸ νὰ ὑποβάλλῃ τις τὸν Θεόν εἰς δοκιμασίαν, προκαλῶν αὐτόν νὰ φανερώσῃ μίαν ἢ περισσοτέρας τῶν ὑπερφυῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων κατὰ τρόπον ὑποκείμενον εἰς τὴν πεῖραν αὐτοῦ. Τοιοῦτος πειρασμὸς π.χ. εἶναι ἡ πρόκλησις τοῦ Θεοῦ, ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἐνεργήσῃ θαῦμα τι, ἢ καταστροφὴν ὡς ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεώς του. **Ἐπίσης ἐκπειράζει τις τὸν Θεόν ὅταν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἐκθέτῃ εἰς προφανῆ κίνδυνον τὴν ἰδίαν ζωὴν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σώσῃ αὐτόν θαυματουργικῶς** (πρβλ. Ματθ. δ΄ 6,7). Πᾶς τρόπος, δι᾽ οὗ πειρᾶταί τις νὰ ὑποβάλῃ εἰς δοκιμασίαν τὸν Θεόν, δύναται νὰ ἐκφράζεται διὰ λόγου ἢ προσευχῆς ἢ προκλήσεως, μὲ τὴν σαφῆ πρόθεσιν νὰ βεβαιωθῇ ἐμπειρικῶς περὶ τῆς παντοδυναμίας ἢ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἐκπειράζειν τὸν Θεόν ἀποτελεῖ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν θανάσιμον ἁμάρτημα, ὡς σαφῶς διδάσκει ἡ Ἁγ. Γραφὴ (Ἔξ. ιζ΄ 7, Δευτερ. ς΄ 16, Ματθ. δ΄ 7, Κορ. ι΄ 9). Εἶναι ἀπόδειξις ἐλλείψεως σεβασμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, διότι εἰς τὴν πραγματικότητα τὸ νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν πεῖραν ἡμῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀσέβειαν εἰς τὸν ὑπερθετικόν βαθμόν. Τὸ ὑποβάλλειν εἰς δοκιμασίαν τὸν Θεόν εἶναι προσέτι ἔκφρασις ἐλαττωματικῆς πίστεως, ἀσταθοῦς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν θεῖον λόγον καὶ εἰς πλείστας περιπτώσεις νοσηρᾶς φιλοπεριεργείας. Ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, **τὸ ἐκπειράζειν τὸν Θεὸν εἶναι ταυτόσημον πρὸς θρασύτητα, ἀσέβειαν, βλασφημίαν καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ πρὸς αἵρεσιν**, διότι ὁ θέλων νὰ ὑποβιβάσῃ τὸν Θεόν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων ἡ πειραματικὴ γνῶσις ἀποτελεῖ ἱκανοποίησιν τῆς περιεργείας αὐτοῦ, σημαίνει ὅτι ἔχει αἱρετικὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἐκπειράζειν τὸν Θεόν κατεδίκασεν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὡς ἁμαρτίαν θανάσιμον, ὅταν ἐπετίμησε τὸν Σατανᾶν προτείνοντα εἰς αὐτόν νὰ βάλῃ ἑαυτὸν κάτω ἐκ τοῦ πτερυγίου τοῦ ναοῦ ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ Θεὸς θὰ διατάξῃ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ νὰ ἄρουν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας των, ἵνα μὴ προσκόψῃ πρὸς λίθον τὸν πόδα του, εἰπὼν εἰς αὐτόν· «*γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου*» (Ματθ. δ΄ 6-7).

Ἀλλ᾽ ἡ παράκλησις πρὸς τὸν Θεόν ὅπως ἐπιδείξῃ θαυμαστῶς τὴν εὔνοιαν του πρὸς τὸν παρακαλοῦντα εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις δὲν συνιστᾷ ἀναγκαίως πειρασμὸν τοῦ Θεοῦ. Τὸ νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεόν **ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ** θαυμαστόν τι σημεῖον ἐν ἐπειγούσῃ ἢ ἐξαιρετικῇ ἀνάγκῃ, ἔχοντες ἐν νῷ μόνον τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν, οὐδόλως σημαίνει ὅτι ἐκπειράζομεν τὸν Θεόν. Τοῦτο εἶναι μᾶλλον πρᾶξις μαρτυροῦσα μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως, **ὅταν τις παρακαλῇ τὸν Θεὸν νὰ θεραπεύσῃ θαυματουργικῶς σοβαρὰν τινα νόσον, ἀπορρίπτῃ δὲ ἐντελῶς τὴν ἐκ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης βοήθειαν**, ὡς καὶ πᾶσαν ἐκ μέρους ἀνθρώπων δυνατὴν θεραπείαν, ἐκπειράζει τὸν Θεόν. Τέλος, **ἡ παραμέλησις τῶν συνήθων μέσων καὶ τῶν ἀπαιτουμένων ἐνεργειῶν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν νὰ προάγωμεν τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν ὡς χριστιανῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ, συμφώνως πρὸς ἀφελῆ**

ἐμπιστοσύνην εἴς τινα ἀποκάλυψιν ἢ προσωπικὴν ἔμπνευσιν, δὲν ἀποτελεῖ τόσον πειρασμὸν τοῦ Θεοῦ ὅσον ἀσύγγνωστον ἔνοχον δεισιδαίμονα πίστι ν καὶ παραμέλησιν τοῦ καθήκοντος.

——————

3.

Ἀπὸ τὸ βιβλίο:
«ΣΥΝΑΓΩΓΗ τῶν θεοφθόγγων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν...»
[«Εὐεργετινός»],
δεύτερο βιβλίο, ὑπόθεσις ΛΕ΄ (35),
ἐν Κωνσταντινουπόλει 1861, σελ. 104.

Ὅτι οὐ δεῖ ἐπιτρέχειν τῷ θαυματουργεῖν,
ἀλλὰ παραιτεῖσθαι τοῦτο ἐκ ταπεινώσεως

(ἡλ. στοιχειοθ. «Χριστιαν. Βιβλιογραφίας»)

Παρεγένοντο ποτὲ εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ ὑπὸ τὸν Ἅγιον Παχώμιον αἱρετικοί τινες ἀσκηταί, τριχίνοις ἐνδύμασι τὸν ἔνδοθεν κατακρύπτοντες λύκον, καὶ ἐπιστάντες τῷ πυλῶνι, τοῖς ἀδελφοῖς ἔλεγον ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρός εἰς τὸν μέγαν ἀπεσταλμένοι εἶναι· εἰσελθόντες οὖν εἴπατε αὐτῷ, εἰ ἀληθῶς ἄνθρωπος εἶ τοῦ Θεοῦ καὶ πέποιθας εἰσακούειν σου τὸν Θεόν, δεῦρο δὴ κοινῶς τοῖς ἡμετέροις ποσὶ τὸν ποταμὸν διαβῶμεν τοῦτον, ὅπως γνῶσι πάντες τίς ἡμῶν παῤῥησίαν κέκτηται μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν.

Ἀναγγειλάντων δὲ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα τῷ Παχωμίῳ ἀγανακτήσας ἔφη πρὸς αὐτούς· ὅλως γὰρ εἴπατέ μοι, κατεδέξασθε κλῖναι τὰ ὦτα αὐτοῖς; οὐκ ἔγνωτε ὅτι ταῦτα τὰ προβλήματα, ἀλλότρια τυγχάνει Θεοῦ; καὶ ξένα παντελῶς, οὐ λέγω τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἀλλὰ καὶ κοσμικῶν τῶν εὖ φρονούντων, καὶ ἀληθῶς ὄντων Χριστιανῶν; ποῖος γὰρ νόμος ἐπιτρέπει ἡμῖν ταῦτα προβάλλεσθαι καὶ ποιεῖν; τί δὲ ἀθλιώτερον τῷ ὄντι τῆς ἀγνοίας ταύτης καθέστηκε, τὸ καταλείψαντά με πενθεῖν τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας καὶ ὅπως ὀφείλω φυγεῖν τὴν αἰώνιον κόλασιν; νηπιάζειν ταῖς φρεσὶ καὶ προβλήματα σχᾶσθαι τοιαῦτα;

Εἶπον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς αὐτόν· ἆρα οὖν αἱρετικοὶ ὄντες οὗτοι καὶ ἀλλότριοι τοῦ Θεοῦ προσκαλέσασθαί σε εἰς τοιοῦτον ὕψος τεθαῤῥήκασιν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ναὶ τῶν αἱρετικῶν τοῦ τοὸ πρόβλημα, οὐκ ἀνέγνωτε τὴν ῥῆσιν τὴν ἀποστολικὴν τὴν λέγουσαν, κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα αὐτῶν καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν; οὗτοι κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ἠδύναντο ἴσως τὸν ποταμὸν περᾶσαι ὡς διὰ ξηρᾶς, συνεργοῦντος αὐτοῖς τοῦ διαβόλου πρὸς τὸ τὴν

αἵρεσιν τῆς ἀσεβείας αὐτῶν τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ᾽ αὐτῷ βεβαιωθῆναι καὶ τῷ δράματι τούτῳ πίστιν τισὶ τῶν ἤδη ἠπατημένων παρ᾽ αὐτοῦ παρασχεῖν, ἐμοὶ δὲ οὐκ ἀναγκαῖον τοῦτο.

Ἐξελθόντες οὖν εἴπατε αὐτοῖς, τάδε λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος, ὁ ἐμὸς ἀγὼν καὶ ἡ πᾶσά μου σπουδὴ οὐ τὸ πεζοπορεῖν ἐστι ποταμὸν ἢ διαπτῆναι ὄρη ἢ ἐπιτάττειν θηρίοις ἀλλὰ διαλαβεῖν ἐν ἑαυτῷ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπερπηδᾷν τὰς διαβολικὰς μεθοδείας τῇ τοῦ Κυρίου δυνάμει, τοῦ πατεῖν κελεύσαντος ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· τούτων γάρ μοι παρὰ Κυρίου δωρηθέντων καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἐπακολουθήσει· καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεγγυᾶτο τοῖς ἀδελφοῖς μὴ ἐπὶ οἰκείοις κατορθώμασι μέγα φρονεῖν, μηδὲ ἐπτοῆσθαι ὀπτασίαις τισι, μηδὲ πειράζειν διὰ τοιούτων αἰτήσεων τὸ θεῖον, ὅτι πολλαὶ αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀντιπάλου καὶ ὅτι τοιαῦτα πάντα παντὶ ἀνθρώπῳ περιττὰ καὶ ἐπικίνδυνα ὑπάρχει, φήσαντος πρὸς τὸν ἐχθρὸν τοῦ σωτηρίου λόγου, *οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου*».

Νεοελληνικὴ ἀπόδοση:

Πῆγαν κάποτε στὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Παχωμίου μερικοὶ αἱρετικοὶ ἀσκητές, ποὺ ἔκρυβαν μέσα τους τὸν λύκο κάτω ἀπὸ τρίχινα ἐνδύματα. Φτάνοντας στὴν πύλη, εἶπαν στοὺς ἀδελφοὺς ὅτι τοὺς ἔστελνε ὁ γέροντάς τους στὸν μέγα Παχώμιο, καὶ προσέθεσαν: «Πηγαίνετε λοιπὸν νὰ τοῦ πεῖτε· ἂν εἶσαι ἀληθινὰ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ πιστεύεις ὅτι σὲ εἰσακούει ὁ Θεός, ἔλα νὰ περάσουμε μαζὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸ μὲ τὰ πόδια, γιὰ νὰ μάθουν ὅλοι ποιός ἀπὸ ἐμᾶς ἔχει μεγαλύτερη παρρησία πρὸς τὸν Θεό».

Ὅταν οἱ ἀδελφοὶ τὰ εἶπαν αὐτὰ στὸν Παχώμιο, ἐκεῖνος ἀγανάκτησε καὶ τοὺς εἶπε: «Πεῖτε μου, καταδεχτήκατε ἀκόμη καὶ νὰ τοὺς ἀκούσετε; Δὲν ξέρετε ὅτι τέτοιου εἴδους προβλήματα δὲν ἔχουν καμία σχέση μὲ τὸν Θεὸ καὶ εἶναι ἐντελῶς ἀνάρμοστα ὄχι μόνο στὴ μοναχικὴ ζωή, ἀλλὰ καὶ σὲ καλῶς σκεπτομένους λαϊκοὺς (ποὺ ζοῦν στὸν κόσμο) καὶ εἶναι ἀληθινοὶ χριστιανοί; Ποιός νόμος δηλαδὴ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ θέτουμε καὶ νὰ κάνουμε τέτοια; Καὶ ἆραγε τί εἶναι ἀθλιότερο ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀνοησία, ἀπὸ τὸ νὰ ἀφήσω δηλαδὴ τὸ πένθος γιὰ τὶς ἁμαρτίες μου καὶ τὴ φροντίδα πῶς νὰ ἀποφύγω τὴν αἰώνια κόλαση καὶ νὰ παιδιαρίζω καὶ νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ τέτοια προβλήματα;»

Τὸν ρώτησαν τότε οἱ ἀδελφοί: «Ἄρα λοιπὸν αὐτοί, ἐπειδὴ εἶναι αἱρετικοὶ καὶ ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὸν Θεό, γι᾽ αὐτὸ τόλμησαν νὰ σὲ προσκαλέσουν σὲ τέτοιο ὑψηλὸ κατόρθωμα;»

«Ναί», τοὺς ἀποκρίθηκε, «αἱρετικῶν εἶναι αὐτὴ ἡ πρόταση. Δὲν διαβάσατε αὐτὸ ποὺ λέει ὁ ἀπόστολος· “Γιὰ τὴ σκληρότητα καὶ τὴν ἀμετανοησία τους, ὁ Θεὸς τοὺς

παρέδωσε στὴ μωρία τους”; (Ρωμ. ε΄ 5· α΄ 28) Αὐτοί, κατὰ παραχώρηση Θεοῦ, θὰ μποροῦσαν ἴσως νὰ διαβοῦν τὸν ποταμὸ σὰν νὰ ἦταν στεριά, καθὼς τοὺς βοηθᾶ ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει νὰ βεβαιωθοῦν γιὰ τὴν ἀσεβῆ αἵρεσή τους αὐτοὶ ποὺ στηρίζονται σὲ αὐτὸν καὶ νὰ δώσει, μὲ τὴ θεαματικὴ αὐτὴ πράξη, μίαν ἀπόδειξη σὲ μερικοὺς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχει ἤδη ἐξαπατήσει. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ κάτι τέτοιο.

Πηγαίνετε λοιπὸν ἔξω καὶ πεῖτε τους· “Νὰ τί σᾶς ἀπαντᾶ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος: Ὁ δικός μου ἀγώνας καὶ ὅλη μου ἡ προσπάθεια δὲν εἶναι νὰ περάσω ποταμὸ μὲ τὰ πόδια ἢ νὰ πετάξω ἐπάνω ἀπὸ βουνὰ ἢ νὰ διατάζω θηρία, ἀλλὰ νὰ ἔχω στὴ σκέψη μου τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὑπερπηδῶ τὶς παγίδες τοῦ διαβόλου μὲ τὴ δύναμη τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ πατᾶμε ἐπάνω σὲ φίδια καὶ σκορπιοὺς καὶ σὲ ὅλη τὴ δύναμη τοῦ ἐχθροῦ (Λουκ. ι΄ 19). Γιατί ἂν μοῦ χαρίσει ὁ Κύριος αὐτά, τότε θὰ ἀκολουθήσουν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα”».

Μετὰ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ γέροντας συνέχισε προτρέποντας τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μὴν ὑπερηφανεύονται γιὰ τὰ κατορθώματά τους, μήτε νὰ ἐπιθυμοῦν ὀπτασίες, μήτε νὰ δοκιμάζουν τὸν Θεὸ ζητώντας του τέτοια πράγματα, γιατί εἶναι πολλὲς οἱ παγίδες τοῦ διαβόλου ποὺ μᾶς πολεμᾶ καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι περιττὰ καὶ ἐπικίνδυνα γιὰ κάθε ἄνθρωπο, ἀφοῦ (καὶ ὁ Ἴδιος) εἶπε στὸν ἐχθρὸ (διάβολο) τοῦ σωτηρίου λόγου: «*Δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλεις σὲ δοκιμασία τὸν Κύριο, τὸν Θεό σου*» (Ματθ. δ΄ 7).

(Πηγή: christianvivliografia.wordpress.com*)*